

ROB DE GRAAF

BETON

Personages

Laurens (78)

Veerle (79)

Lucie (54)

Sebas (51)

1.

Lucie Wat hadden we ook weer afgesproken?

Volgende week dinsdag?

Doordeweeks, dan is het in ieder geval rustig, in zo'n bos

Kunnen we ongestoord wandelen

veerle 'Zo'n bos'?

't Is niet zo maar een bos

Ik kom daar al mijn halve leven

Wij hebben iets met dat bos, je vader en ik

sebas ...En dus is het bijzonder – want jullie zijn geen

mensen die 'zo maar' iets hebben – alles is precies zoals het
zijn moet

Nee, Lucie

Volgens mij hadden jullie nog niets afgesproken

Heb jij alleen maar de hele ochtend zitten zagen dat ze er zo
nodig eens uit moeten

Lucie Liever zagen en iets voor een ander bedenken dan je

mond dicht houden en je van niets en niemand iets

aantrekken – dat is waar jij goed in bent

sebas Me met mijn eigen zaken bemoeien – dat is hoe ik het
noem

Lucie Ach, ja, Sebas – sociaal gedrag, dat beschouw jij

alleen maar als tijdverlies

We hadden je lang niet gezien, hier – maar nu je er eenmaal

bent weet ik meteen alles weer

Empathie, dat is een woord uit een vreemde taal en die taal

spreek jij niet

laurens Kunnen jullie dat voor ergens anders bewaren?
Dat gebekvecht?
Deze toon wens ik in mijn huis niet
sebas In je aanleunbungalow, bedoel je
En Lucie en ik hebben het er echt niet moeilijk mee, hoor
Communiceren, zo noemen wij dat
Lucie heeft altijd gelijk, maar ze moet nog maar afwachten
of ze het ook krijgt, van mij
Ik heb trouwens nog iets voor jullie meegenomen – laat ik
dat niet vergeten
Een fles hele oude VSOP cognac – zelf drink ik dat niet, dus
ik dacht...
veerle Dat mogen wij toch niet, jongen...
Maar 't is wel lief van je
lucie 't Is wel behoorlijk onnadenkend van je
Nooit van bloedverdunners gehoord? En dat je dan heel,
heel matig moet zijn met alcohol?
Nee?
Hoe zou je dat ook kunnen weten, hè?
veerle Dinsdag?
Is dat wat je zei, Lucie?
Helemaal goed – zeg maar hoe laat je komt en dan zitten we
klaar
laurens Nee – wacht even – ik moet nog in mijn agenda
kijken – ik weet niet of ik wel kan, die dag
sebas Agenda?
Waarom zou jij opeens niet kunnen?
Jij bent toch vrij, zeven dagen in de week?
Jullie worden toch totaal verzorgd, hier?

laurens Jij weet dat helemaal niet, jongen, wat ik nog
allemaal doe – waar ik me mee bezig houd
Het bewonersplatform, waar ik voorzitter van ben, en er is
hier een leesclub en...
sebas Laat maar, alsjeblieft – ik geloof je
Ik weet wel dat ik er zelf nooit voor zou kiezen, voor zo'n
verzorgingsghetto
laurens Jij moet maar kiezen voor waar je wél zin in hebt, als
je eenmaal zover bent
En dan maar hopen dat hoe jij het voor ogen hebt tegen die
tijd nog bestaat – en dat je het je kunt veroorloven
Wij tweeën – wij hadden niet veel keuze, toen – dat weet je
heel goed
Wij waren alleen en we moesten toch iets
lucie Nou...
Alleen...
Wij hebben toch...
laurens Over jou heb ik het niet, Lucie
sebas Over jou heeft-ie het niet
Dit gaat over mij, dat begrijp je toch wel?
Ik ben altijd pa's favoriete gespreksonderwerp geweest
Ik ben voor alles de maatstaf – de negatieve maatstaf
Hoe je niet moet leven, hoe je niet behoort te denken, wat je
zeker niet moet doen en hoe je niet met je ouders omgaat...
Kijk naar Sebas en je weet het allemaal
Leuk, om hier een keer op bezoek te komen – ken ik gelijk
mijn plek en mijn functie weer
laurens Ik kijk al je hele leven naar jou, dat is waar
Veel plezier heb ik er niet aan beleefd

veerle Gaat het goed met de kinderen, Lucie?

lucie Ik heb ze gevraagd of ze niet een keer mee willen komen hier naartoe, met mij – maar ze zijn altijd zo met van alles bezig – ik heb daar verder geen zeggenschap over, dus...

En 't is natuurlijk zo: teveel mensen, hier over de vloer, dat zou al gauw te druk voor jullie zijn

laurens Wij kunnen echt wel ergens tegen, hoor
sebas Nee, pa – waar jullie wel of niet tegen kunnen, daar heeft Lucie dan weer wél de volledige zeggenschap over
Dus als haar zoons te beroerd zijn om een keer ergens heen te gaan – gewoon, omdat ze daar totaal geen zin in hebben – dan komt dat langs een omweg toch door jullie – zo werkt het moederinstinct

lucie Ik verdraag dit echt niet, Bas

Wat wil je dat ik doe?

Dat ik zeg?

veerle Toch is het fijn dat jullie er vandaag allebei zijn

Zo vaak komt dat niet voor...

Ik heb al gebeld – ze komen straks iets lekkers te drinken brengen – voor één keer mag dat heus wel, Lucie, zeg maar niets...

sebas Straks?

Ik blijf niet lang, dat heb ik toch al gezegd?

Ik moet nog werken, vanavond

laurens Dat werk van jou, dat kun je altijd tot morgen uitstellen, toch?

Ik heb toch goed begrepen dat jij ZZP'er bent?

Dan hoeft het nooit vandaag nog af – zo gaat dat
tegenwoordig toch?
iets met flexibel en op inspiratie wachten en...
Maar – als je hier weg wilt, dan houden wij je niet tegen
veerle Wat zeg je nu weer, Laurens?
Zo wordt het toch nooit een beetje leuk?
Een beetje ontspannen?
Straks zit je weer tegen mij te klagen dat je nooit iemand
ziet
laurens Als het niet van binnenuit komt en vrijwillig, dan heb
ik het liever helemaal niet
Een kind hoort toch te begrijpen, dat...
sebas Ja hoor – we zijn er weer
Ik ben het kind en die opvoeding van mij, die is nooit
voltooid
Van mijn vader kan ik altijd nog iets leren
lucie Sebas, alsjeblieft...
sebas Wat?
Denk je dat ik dit wil?
Echt niet
Maar ik ga hier toch ook niet op mijn tong zitten bijten
Dat heb ik vroeger moeten doen en dat is me niet goed
bevallen
Als ik nu iets vind, dan zeg ik het
veerle Maar...
Je hebt het dus druk, met je werk, Bas?
sebas 't Is crisis – jullie merken daar natuurlijk niet zoveel
van, hier in je cocon, maar het is wel zo

Ik doe nu het werk dat eerst door drie copywriters werd
gedaan – die andere twee zijn eruit gegooid, maar mij wilden
ze toch niet missen en ze hebben me net weer voor een half
jaar een contract aangeboden

Dus – ja, ik heb het behoorlijk druk
veerle En...

En die andere dingen...

Schrijf je daar nog wel eens aan verder?

sebas Ach... Weet je...

Literaire tijdschriften, die bestaan bijna niet meer en
uitgevers kiezen voor het veilige midden; voor ‘succes
gegarandeerd’ en waar ze mee op de TV kunnen komen
Of voor zo’n jongere, die net van het VMBO of uit de
jeugdgevangenis komt en van wie ze hopen dat het een
hype wordt – en dat zit er bij mij toch niet echt in

Dus die verhalen van mij, die kan ik nergens kwijt en...

lucie Je schrijft niet meer, begrijp ik?

sebas Doe nu niet opeens of jij dat jammer vind, Lucie
Toen ik nog wel af en toe iets uit die notebook van mij wist
te persen heb jij het nooit willen lezen

laurens De dingen zomaar opgeven, daar ben ik mijn leven
lang niet van geweest

Ik vind: wat je denkt dat belangrijk voor je is, dat moet je
doen – ook als er door niemand om gevraagd wordt

Hoe krijg je anders voor elkaar dat ze tegen je opzien?

De mensen, je medewerkers...

Ik vind...

sebas Ja, pa

Ik weet wat jij vindt

En ik weet ook wat je gedaan hebt en niet gedaan
Volgens mij heb jij je leven lang nog nooit iets anders
ondernomen dan wat er door anderen voor je was bepaald
De geboren medewerker, dat ben jij
Zelfs als je zogenaamd leiding moest geven hield je je toch
altijd precies aan wat de hogere bazen van je verwachtten –
zelf iets bedenken, dat zou niet in je opkomen
laurens Jij bent er nooit bij geweest als ik mijn werk deed
En wat weet jij van organisaties?
Van hoeveel mensen ik moest aansturen?
Wat weet jij van verantwoordelijkheid?
Van het bedrijfsleven?
Van het leven?
sebas Helemaal dom ben ik toch niet en dat zogenaamde
werk van jou, dat was echt niet zo moeilijk om te begrijpen
veerle Ja – dat is waar – jij was altijd zo’n leuk nieuwsgierig
jongetje, hoe klein je ook was...
Leuk vonden we dat, hè, Laurens?
Dat je altijd wilde weten wat papa nu precies deed als hij
overdag weg was
En dan vond je daar ook meteen van alles van...
Altijd commentaar...
‘Ik wil ook vergaderen...’ zei je dan, en je keek er bij, zo...
Ik weet niet...
Zo helemaal hoe je toen was...
Leuk...
sebas Als je nog een keer ‘leuk’ zegt, mama, dan ben ik
echt weg
laurens Ik heb toch al gezegd dat je niet hoeft te blijven?

veerle Laurens...

Ik ga even vragen waar ze blijven met die witte wijn
laurens Ik ga mijn leesbril zoeken; ik weet niet waar ik die
heb

En ik wil ook even...

Ik moet even een paar stappen in de tuin zetten, denk ik
Zuurstof macht frei...

Veerle en Laurens af

lucie Ik begrijp echt niet hoe dat werkt, bij jou, Sebas

Hoe lang ben je nu 't huis uit?

Al minstens dertig jaar, toch?

Maar de dingen nemen zoals ze nu eenmaal zijn gelopen,
dat kan jij nog steeds niet

Jij blijft je gelijk halen, je blijft ter verantwoording roepen

sebas Zoals ik behandeld word, zo gedraag ik me ook

Dat is mijn vorm van aanpassing

Zij zien – en vooral hij, natuurlijk – zij zien, als ik hier zit, nog
altijd hun kleine zoontje, het jongetje dat heel weinig weet
en dat toch een grote mond heeft

Goed – OK – als dat de rol is die ik toegewezen krijg, dan
speel ik die

lucie Ik vind dat zelfbeklag van jou een beetje pervers, sorry
Dan ben je inderdaad een soort klein jongetje – en dat staat
je niet

Ga eens op een weegschaal staan of voor de spiegel en zie
wat je écht bent...

Je zou ook eens moeten begrijpen wat die twee allemaal
zijn kwijt geraakt, nu ze zo oud worden

Hij vooral – hij was iemand naar wie ze moesten luisteren –
en nu heeft hij alleen haar nog...

Denk jij trouwens ook niet dat we een keer moeten praten
met die leiding – of het unit-hoofd, of hoe wordt dat hier
genoemd?

Ik merk dat haar geheugen steeds verder achteruit gaat
Wordt er wel op ze gelet?

Zelf zullen ze natuurlijk nooit om hulp vragen, zo zijn ze niet
– maar ik weet dat er vaak toch wel iets aan gedaan kan
worden

sebas O?

Iets aan gedaan?

Begint er hier een nieuwe wereld, dan?

Een wereld waarin de mensen niet oud worden?

Niet zwak en vergeetachtig?

Waar niet ook de hardnekkigste vlam toch langzaam
uitdooft?

Lucie Dat het allemaal minder wordt, dat snap ik ook wel

Maar je kunt je teweer stellen, toch?

Er bestaan medicijnen, diëten, therapieën, weet ik veel...

En voor wat ze hier per maand betalen, daar mag je voor
verwachten dat er af en toe eens iemand naar ze om kijkt

sebas Grappig, vind je niet?

Ooit hebben wij toch allebei gedacht dat er voor ons nog
wel iets aardigs in zou zitten, straks

Een bescheiden toegift

Een troostbedragje op onze rekening ter compensatie van
ons ondraaglijke verdriet, wanneer we eenmaal echt
ouderloos zullen zijn...

Maar die bonus verdampt waar we bij staan
Alles verdwijnt in de put van dit Senior Wellness-concept,
hier
Het gaat op aan het à la carte-restaurant, aan de privétuin
die voor ze wordt bijgehouden, aan de Artifort-banken die
op de gangen staan, aan de vleugel in de conversatiezaal...
Ze zorgen zo goed voor zichzelf, die ouders van ons – en wij
gunnen het ze van harte, toch?
De regiomanager met zijn goede pensioen...
Wie zijn wij om te hopen dat ze ook voor ons nog iets over
laten?
Lucie Calculeren, dat heb ik nog nooit gedaan
Ik hoop voor ze dat ze alles helemaal zelf opmaken, tot aan
de laatste euro
Voor mijn eigen geld werk ik zelf wel
sebas Hoe bedoel je dat?
Ik niet, soms?
Lucie Wat heb jij toch?
sebas Mij wordt zonder ophouden door iedereen de les
gelezen, dat is wat ik heb
Ik ben bijna tweeënvijftig, mijn haar wordt
al dun, maar in de veilige handen van mijn goedwillende
ouders en mijn verstandige
zus word ik nog altijd opgevoed – hier wordt ingezet op
soortveredeling en productverbetering
Lucie Hoe gaat het eigenlijk met je relatie?
sebas Lekker subtiel, ben jij
'Leuk dat je dat vraagt', moet ik dan zeker zeggen
Ik heb momenteel geen relatie, als je 't weten wil

Ik heb...

Soms...

Relaties, zou je dat kunnen noemen –

Maar dat meervoud zegt al genoeg en...

Lucie Jammer dat het jou niet lukt om iemand aan je te binden

Sebas Zoals dat jou wel is gelukt?

Bedoel je dat?

Daar is ook wel wat op af te dingen, toch?

Gescheiden vrouwtje – heel sneu, met haar alimentatie...

Lucie Ik heb nooit één cent alimentatie willen hebben

Ik zeg toch net nog dat ik liever voor mijn eigen geld werk?

Jezus, Bas – wat is dit?

Valt er echt geen gesprek te voeren?

Mag ik echt niet vragen hoe het met je gaat – gewoon, omdat ik dat weten wil en omdat we elkaar toch echt niet zo vaak zien?

Ik probeer gewoon een beeld te krijgen, van hoe jij leeft, of je – weet ik veel – of je vrienden hebt...

Sebas Ik leef voor mezelf en met mezelf – daar valt verder niet zoveel over te zeggen

Vrienden heb ik wel – echt wel...

Of...

Nou ja...

Er zijn veel mensen met wie ik werk en wat dan toch ook een soort vrienden zijn geworden, op den duur

Lucie 't Is allemaal anders gelopen dan we hadden gedacht, toch?

Sebas Anders dan hoe?

Lucie Ja – dat weet ik eigenlijk niet zo precies...
Anders dan het beloofde, in die tijd dat...
Dat het nog moest komen, allemaal
Het was altijd bijna zomer, in mijn herinnering, en in de tuin
kon je verdwalen...
We wisten niets, maar ik maakte me geen zorgen: alles wat
zou gebeuren, dat zou goed zijn...
Wij waren sterk en we hadden alles te verwachten...
Ik was jouw grote zus en jij kon je achter mij verschuilen, als
je bang was...
Sebas Ik ben nooit bang geweest
Lucie Dat was je wel, Sebas
Bang en dapper tegelijk
Sebas We zaten eeuwig in die tuin, dat is waar
Altijd met z'n tweeën
Zo groot was-ie trouwens niet – gewoon een lapje grond
voor een rijtjeshuis
Dat het allemaal steeds groter werd en steeds meer, dat is
later pas gekomen
Wij waren veel samen – want zij hadden voor ons geen tijd –
ze moesten tennissen of bridgen of naar een of andere
feestelijke ontvangst
Hem zagen we helemaal bijna niet – altijd op weg naar dat
stomme kantoor – hij moest belangrijk zijn en de baas
spelen, de baas die hij niet was
En als hij dan een keer wél tijd had om thuis te zijn, dan
moest in dat verloren uurtje alle opvoeding die hij verslonsd
had worden ingehaald

Daar kwamen ze weer, de do's en don'ts voor een succesvol leven:

Werk hard

Wees verantwoordelijk maar denk aan jezelf

Kijk naar beneden, waar je vandaan komt, en naar boven, waar je heen wilt

Neem het systeem waarbinnen je leeft als een gegeven en denk niet dat jij daar in je eentje iets aan kunt veranderen...

Lucie Zulke slechte ideeën zijn dat allemaal niet

Als je niet voor jezelf zorgt, wie doet 't dan?

En inderdaad: de wereld en hoe de dingen zijn, dat is wat je aantreft, dat is waar je het mee te doen hebt – het is niet iets dat je zelf maakt en dat er uitziet zoals jij het wil...

Hindernissen, daar moet je omheen zien te lopen

sebas Als ik muren zie, dan wil ik ze omver duwen

Lucie Nog altijd?

Zit je daarom in de reclame?

sebas Dat vind ik te makkelijk, Lucie – daar valt echt wel iets meer over te zeggen

Mijn denken is echt niet fundamenteel veranderd

Ik ben blij dat ik in ieder geval nog altijd zoiets als een karakter heb

Dat ik meer doe dan blind aanvaarden waar ik toevallig over struikel

Lucie OK

Jij doet iets – ik zal maar niet vragen wat dan, precies

Maar goed...

Waar hadden we het ook alweer over?

sebas Volgens mij kunnen wij maar 't beste vermijden om
het echt ergens over te hebben

lucie O, ja – ik denk dus dat het goed zou zijn om met die
leiding te praten

Zal ik dat dan maar organiseren?

sebas Je weet...

lucie Ja, ik weet hoe het gaat

Hoe het al jaren gaat

sebas Zo wil jij het toch?

Het favoriete kind zijn?

Alles voor ze regelen – zelfs dingen waar ze helemaal niet
om vragen?

Je vuisten klemmen om de paar touwtjes die je nog
vasthoudt en mij vooral laten weten wat ik allemaal niét
doe?

lucie Was dat het?

Of komt er nog meer vuil uit die mond van jou druipen?

't Is knap hoe jij alles in zelfbeklag weet te
veranderen

Goed – we hebben het er niet meer over – ik zal een sms'je
sturen en zorgen dat ik hier iemand te spreken krijg – ik
hoop dat ik meteen langs kan komen

sebas Echt, Lucie

Wat jij allemaal doet, daar hoef je mij niet tot in detail van op
de hoogte te houden

Veerle op

veerle Zo – hebben jullie het een beetje leuk, hier?

Er valt natuurlijk altijd veel bij te praten, als je elkaar zo'n tijd
niet hebt gezien...

sebas Maar sommige dingen blijk je dan toch nog heel
precies te weten – dat is dan weer een geruststelling
veerle Ik weet niet precies wat je bedoelt, jongen, maar het
is goed

Jullie merken toch hoe fijn je vader het vindt dat jullie er
allebei zijn

Hij leeft helemaal op

sebas Ja, fijn – dat is het woord – dat is precies hoe ik het
ook ervaar

lucie Zeg...

Mam...

Weet jij nog wat jullie gisteren gedaan hebben?

Zijn jullie naar de conversatiezaal geweest?

Wat hebben jullie gegeten?

sebas Alsjeblieft, Lucie – doe dit niet...

veerle Hoezo?

Gisteren?

Net als altijd...

De gewone dingen...

De kapster is langs geweest, dat zie je zeker wel...

En lekker gegeten hebben we ook...

Waarom wil je dat weten?

lucie Omdat het me interesseert – nergens anders om

sebas Ze wil weten of je hersenen het nog doen, ma

Dan kan zij zich weer ergens mee bemoeien

lucie Godverdomme, Bas – hou jij je mond

veerle Alles werkt nog net als altijd, hoor

Maak je over mij geen zorgen, kind

2.

laurens Vooruitgang, daar ben ik altijd een vriend van
geweest

Vooruitgang en verandering

Maar dat geldt tegenwoordig niet meer als een verdienste

Nu moet alles bij het oude blijven

Houden wat je hebt, want daar heb je recht op – dat is de
norm

Geen wet mag worden aangescherpt, geen verworvenheid
mag ter discussie staan...

sebas Wetten die de rechtelozen beschermen en
verworvenheden die de armen helpen, die moeten
inderdaad blijven bestaan – ook nu jullie ze niet meer nodig
hebben

laurens Armen? Rechtelozen?

Charles Dickens is bijna twee eeuwen geleden, hoor

We zijn in Nederland, jongen, in tweeduizendzoveel en hier
is nog altijd alles prima geregeld, ook voor wie het minder
goed getroffen heeft

Al moet ik wel zeggen dat wij ouderen eerder de sluitpost
zijn waar niemand zin in heeft dan dat we worden
behandeld als de kroon op de schepping die we toch ook
zijn – maar mij hoor je niet klagen

't Is allemaal goed...

sebas Alles is goed, voor wie niet uit het raam kijkt

Of voor wie het zo voor elkaar heeft dat uit zijn raam alleen
maar glooiende gazons en rododendronstruiken te zien zijn

Wie echt kijkt, die ziet wel iets anders
veerle Je vader bedoelt dat hij altijd hard gewerkt heeft –
dus mogen we het dan nu goed hebben?
Daar kun jij toch niet tegen zijn?
sebas Er is nog altijd niets veranderd, hier in huis
Jullie zijn een soort totaal ouderwetse liberalen: laat
iedereen zo goed mogelijk voor zichzelf zorgen, dat is het
beste voor alle mensen samen
Wie het niet bij kan houden, die heeft pech gehad – waar is
de goot anders voor bedoeld als er niet af en toe iemand in
ligt?
De wereld is ingericht voor de sterken – alle anderen, die zijn
verwaarloosbaar – een soort ruis die er nu eenmaal is en
waar je verder niet over hoeft na te denken
veerle Dat is niet waar, jongen
Je vader en ik, wij hebben nooit alleen maar aan onszelf
gedacht
Ook voor jullie hebben we gewerkt
We hebben altijd geloofd dat het goed was, zoals wij het
deden
Ook voor de...–
Voor de andere mensen...
En nog steeds: mijn pantry hier staat vol met Fair Trade-
producten en we zijn tot een paar jaar geleden heel serieus
van plan geweest om een keer naar Kenia en Zuid-Afrika te
gaan – is er niet van gekomen, maar de Derde Wereld, die is
heel belangrijk voor ons

laurens Jij bent nog altijd socialist? En dat is dan zeker niet
ouderwets? Een wereld waarin iedereen hulpbehoevend is?
Daar droom jij van?

Waar je altijd naar een ander kijkt als er iets gedaan moet
worden?

Waar het bedrijfsleven altijd suspect is, maar wel moet
opdraaien voor iedere wereldverbeterende hobby van jullie?
'De vervuiler betaalt' heet het dan – want o, wee als de
mensen zélf een keer iets zouden moeten bijdragen

Jij vertrouwt nog altijd op de staat die alles voor het zeggen
heeft en op een mensensoort die niet weet wat het is om op
eigen kracht iets te ondernemen

sebas Heerlijk, toch?

Zelfs in jouw karikatuur herken ik me nog

En als je bedoelt te vragen of ik nog altijd voor het collectief
kies en niet alleen maar voor het individu, met zijn scherpe
ellebogen en zijn begerige handen – dan antwoord ik: 'ja'

laurens Je slaapt dus nog altijd

Moet ik de hoop opgeven dat je ooit nog eens wakker
wordt?

sebas Ik slaap?

Jij slaapt

Die hersens van jou hebben altijd geslapen – dat heet
gehoorzaamheid

En o, o, wat kun je daar ver mee komen – daar zit je, met je
leren pantoffels en je angora vest, op je dure eindpunt

Ik slaap echt niet, pa

Ik ben wakker genoeg om te kunnen zien hoe het gaat

'Kijk maar! Het gaat goed met de wereld' – zegt de blinde

Die weg waarover dat systeem van jullie voortstroomt, die leidt alleen maar tot steeds meer ellende, toch?

Nee – niet voor jullie – jullie hebben het alleen maar steeds beter gekregen Maar je moest eens weten hoeveel mensen er moeten betalen voor de overdaad waar wij hier in rond dobberen

Ik heb altijd van feiten gehouden en van getallen

Waar zit het meeste geld?

Waar zijn de mensen het ziekst?

Op welke plekken hebben ze het meeste last van de vervuiling?

Waar worden de grenzen bewaakt en wie zijn het die toch door zo'n grens heen willen breken?

Waar raken de mensen alles kwijt en wordt dat 'vooruitgang' genoemd?

Waar werd vroeger graan verbouwd, of rijst, weet ik veel – en nu mais voor de biobrandstof van jouw auto?

laurens Ik rij al heel lang geen auto meer en dat weet jij heel goed

sebas Maar voor wat ik beweert is dat totaal onbelangrijk

Gewoon – goed kijken en tellen en rekenen – dan weet je precies wat de vragen zijn waarop wij een antwoord zouden moeten geven

Nee, echt niet – ik ben het niet die slaapt, hier

veerle Je zou echt vaker moeten komen, Sebas

Je vader leeft er helemaal van op – ik heb van al die dingen niet zo'n verstand, maar met jou kan hij praten

Hij kan soms zo suf zijn, dan zit hij daar maar in die stoel...

laurens Veerle, wil je alsjeblieft niet zo over mij praten waar ik bij ben?

Ik heb oren en ik heb zelf een stem

En – nee, Sebas – ik leef hier helemaal niet

van op

Ik kan alleen maar schrikken als ik merk in wat voor verleden jij leeft

Ik dacht dat je van dat betere-wereld-gedoe nu wel een keer bevrijd zou zijn – zoals een kind zijn melkgebit kwijt raakt

Maar nee: het zit er nog, allemaal – internationale solidariteit en we pikken het niet

Grow up, jongen – Mao heeft ongelijk en jij bent de enige die dat nog niet in de gaten heeft

sebas Met Mao heb ik nooit iets gehad, dat was echt wel vóór mijn tijd

laurens Maar van dictaturen en gelijkhebbers houd je nog altijd

Hoe heet die vent die zo schreeuwt, in Zuid-Amerika?

Hugo Chavez, ja, precies

sebas Die is al minstens twee jaar dood

laurens En jij loopt er nog vrolijk achteraan – dat bedoel ik

Wat ik me trouwens afvroeg:

In wat voor auto rijd jij zelf, eigenlijk?

sebas Hoezo? Waar heeft dát iets mee te maken?

Die hele oude Lancia, dat weet je toch?

laurens Gewoon – ik probeer me een beeld te vormen van hoe dat er dan uit ziet, in het wild, die solidariteit van mijn zoon met z'n bewuste levenskeuzen

Hoe jij langs de snelweg rijdt, van opdrachtgever naar
opdrachtgever, stug de boel vervuilend, maar wel met een
nobele inborst...

Hoe je af en toe in zo'n wegrestaurant zit en dan bedenkt
hoeveel geld je kunt vragen voor die reclamezinnnetjes van je
Alles ten behoeve van een rechtvaardige maatschappij –
waar iedereen het goed heeft, maar waar slimmeriken zoals
jij het net iets beter voor elkaar hebben

sebas Goed – tot zover

Zullen we toch niet proberen om het een beetje leuk te
houden, pa?

Ik doe gewoon mijn werk, net als de meeste mensen

Ik heb echt geen zin om me hier te gaan zitten verdedigen
en dat lijkt me ook helemaal niet nodig

laurens Maar mij aanvallen, dat is nog altijd een hobby van
je

Hoe gaat dat spreekwoord? De aanval is de armoedigste
verdediging

Mijn leven lang ben ik al bezig om jou volwassen te krijgen

Om je uit te leggen dat de wereld geen kalender van de
IKON en geen filmpje van de Wilde Ganzen is, maar een
plek waar echte mensen met echte krachten te maken
hebben

sebas Onrechtvaardigheid en hulpeloosheid – daar kan ik
nog altijd niet tegen

laurens Ja – dat is jouw donkerrode utopie: iedereen moet
weerloos op de grond liggen – en dan komen de linkse
jongens om ze te helpen op te staan, halleluja

Vind je dat echt zo lekker? Dictatoriale bemoeizucht?

veerle Je mag je niet opwinden, Lau
Dat is helemaal niet goed voor je
Heb je je harttabletten wel genomen?
laurens Ach
Niemand zegt dat ik die iedere dag nodig heb
Lucie op
lucie Ik ben op het kantoor geweest
De staf is bezig met – hoe noemde die vrouw dat? – met
een assessment over de stand van zaken
Ze houden jullie toch wel goed in de gaten, dat stelt me
gerust
Er zijn een paar dingen die jullie...–
Maar dat komt straks wel
Eerst moet ik nog even terug, nu meteen, om met iemand
van de financiële administratie te spreken, die wilde het ook
ergens over hebben en...
Maar...
Wat is er?
Is er hier iets gebeurd?
Jullie kijken allemaal zo verschrikt
veerle Ze hebben het over politiek... Geloof ik...
En je weet hoe het dan altijd weer gaat...
lucie Alsjeblieft
Zijn we daar nu niet een keer vanaf?
Dat gekift tussen jullie, dat is al zo oud...
sebas De wereld, die is nog veel ouder
En die moet worden gered
lucie Ik ben weg
Tot zo

Lucie af
laurens Pff... De wereld redden
En wie doet dat dan?
Toch wel de ondernemers, dacht ik
De mensen die de mogelijkheden zien en die van aanpakken
weten
sebas Er komt een dag dat Europa een soort achtertuin is –
een tuin die door niemand meer wordt bijgehouden en waar
alleen nog een paar losers rondscharrelen
Dan zijn ze in Afrika en in China en weet ik waar nog meer
eindelijk wakker geworden en hebben ze voor zichzelf leren
zorgen
Socialisme krijg je niet – ook daar niet – die illusie heb ik
opgegeven – ik ben echt niet dom of zielig
Maar die hegemonie van de blanke kapitaalbezitters, die zal
ooit opgeheven zijn – en wie weet hoe snel al
laurens Hoe noemden we dat vroeger?
Heilsverwachting?
veerle Laten wij nu maar gewoon een beetje stil genieten
van dat het een mooie dag is en dat wij het goed hebben
Het enige waar je echt iets over kunt zeggen – dat vind ik –
dat zijn de dingen die vlak om je heen zijn, de dingen die je
met je eigen ogen ziet
De wereld, wat weten wij daarvan?
sebas Wij wonen in de beste kamer van die wereld – dat is
wat we weten
We proberen de deur op slot te houden, maar tegen de druk
die van buiten komt is dat slot niet bestand

Er wordt steeds harder tegen die deur en op de muren
gebonkt – net zolang totdat het al het geluid dat we zelf nog
kunnen maken overstemt

Als het zover is, dan moeten we wel open doen
laurens Je bent niet alleen dom – je kent ook de simpele
feiten niet

Onze deur staat toch allang open?

Voor armoedzaaiers uit de hele wereld?

Ik vraag me inderdaad vaak af hoe lang dat nog valt vol te
houden – wij moesten zonodig alle grenzen open zetten –
dus wie houdt ze nu nog tegen?

Van hoe ver ze ook komen, en of ze de taal nu spreken of
niet en of ze wel of niet kunnen lezen en schrijven – ze
weten precies hoe 't hier in Europa is geregeld en ze kunnen
bij 't loket haarfijn uitleggen waar ze recht op hebben –
namelijk op een uitkering – en wel voor het hele gezin, bij
voorkeur levenslang en het liefst ook nog voor hun oude
moeder die daar in Eritrea of in Boekarest of weet ik veel
waar is achtergebleven...

En ja hoor – wij schuldbewuste burgers, wij zijn op ons
achterhoofd gevallen – wij zeggen alleen maar: natuurlijk
jongen, kom er lekker bij met je extended family – Nederland
betaalt wel en dat jij het nu moeilijk hebt, dat is ergens toch
ook onze schuld

Hier zijn we voor de rechten van de mens dus...

En wat had je nog meer gewild? Een huis met een mooi
schuurtje? Zodat je ook nog een beetje lekker zwart bij kunt
werken? Paddo's kweken, of wiet?

Ik zeg het nog een keer, Sebas, ook al heb jij aan dat hoofd van je geen oren zitten, ik zeg: dat kan zo toch niet doorgaan?

Wij kunnen onze portemonnee niet blijven trekken om de hele wereld te onderhouden

En jong, dat ze zijn, en sterk en vitaal, ze krijgen kinderen waar je bij staat – maar nee, werken, dat kunnen ze toch echt niet – ze hebben het in hun rug, of posttraumatische klachten – dus dat doen wij wel voor ze

En...–

sebas Ben je uitgeanalyseerd, pa?

Was dit dan weer de Telegraaf van de afgelopen week?

Dan heb ik toch nog een paar vragen...–

veerle Wacht even hoor – eerst wil ik weten of jullie ook taart bij de koffie willen, dan kan ik daarvoor bellen – als jullie eenmaal in gesprek zijn, dan kom ik er niet meer tussen, dat weet ik nog van vroeger

Taart – bavarois met kwetsen, hebben ze, geloof ik...

Ik vraag me trouwens af waar Lucie blijft

laurens Die moest toch weer naar het kantoor?

Iets met geld of betalingen regelen, denk ik

Nee, Bas, daar heb ik echt de Telegraaf of welke krant dan ook niet bij nodig – ik zie die dingen echt zelf nog wel – of ik weet het van de televisie

We willen alles wat arm is zo graag helpen – maar over een paar jaar zijn we zelf Derde Wereld – of heet dat tegenwoordig niet meer zo?

Hoe dan ook – dan moet Amerika ons zeker weer uit de brand helpen – een nieuw Marshallplan, dat is waar jij op afstevent, ook als dat precies is wat je niet wilt sebas Amerika is zo mogelijk nog zieker dan Europa laurens Op Amerika kun je rekenen – als het donker wordt, dan zorgt Amerika voor het licht
Amerika – het zijn een soort kinderen, daar – maar ze geven wel alles weg – onbaatzuchtig als padvinders zijn ze en – dat geef ik toe – vaak ook net zo naïef
Maar dom of niet – van socialisme hebben ze daar nooit iets moeten hebben en dat siert ze sebas Het socialisme heeft zich nog nergens op de wereld kunnen bewijzen – het wordt altijd onderdrukt en gemanipuleerd en vervormd – maar ergens...
Ergens is het wél het mooiste idee van hoe de dingen georganiseerd zouden moeten worden laurens Ergens?
Waar dan?
In Noord-Korea, zeker?
veerle En nu moeten jullie ophouden
Wat hebben wij met Korea te maken? Ik weet niet eens waar dat precies ligt...
Al die ellende, daar moeten wij niet over denken, dat is wat ik zeg
We zitten hier bij elkaar en we hebben het goed en dat is ook belangrijk
En...
Ik bedoel...

Hier vlak om ons heen...

Alsof hier iedereen het zo makkelijk heeft...

Weet je waar ik me zorgen over maak?

Dat ik iedere dag zeven verschillende pillen moet nemen,
voor al die kwalen die toch niet minder worden – daar zit ik
mee

Dat het hier in het complex alsmaar drukker wordt, met
allerlei mensen die ik zelf nooit als burens zou hebben
uitgekozen

Dat ik laatst heb bedacht: ik hoef mijn hele leven nooit meer
kleden te kopen, want ik heb al meer van alles dan ik ooit
nog zal verslijten

Dat zijn de dingen waar ik mee zit – van de wereld hoef ik
verder niets te weten

Het zijn kleine dingen, misschien – maar voor mij zijn het de
grote dingen, omdat ze over mijn leven gaan
sebas Ik ga buiten in de tuin een sigaret roken – dat willen
jullie hier binnen niet, toch?

En – ik zeg het maar vast – ik kan echt niet lang meer blijven
Sebas af

veerle Wat doen we verkeerd?

Wat hebben we al die jaren verkeerd gedaan?

laurens Als je zo eenmaal begint te denken, dan ben je weg
We hebben vastgehouden aan onze overtuigingen, dat is
alles

En met die overtuigingen hebben we een wereld
opgebouwd

En dat is behoorlijk gelukt, toch?

Kijk om je heen en denk na – welvaart en vrijheid, om die twee gaat het toch?

Ik heb altijd iets willen doen, een positie hebben en leiding geven – ik had nog wel.... Meer... Of verder... Nou, ja, dat weet jij allemaal wel

Maar de verantwoordelijkheid die ik kreeg, die heb ik genomen

Dat die wereld nu opeens naar hele andere dingen luistert dan naar wat wij weten dat redelijk is, dat is onze fout niet
Wat goed is, dat is goed – wat er ook geroepen wordt door al die lui die niet weten hoe de dingen werken
veerle Dat weten van jou...

Ik kan daar toch niet altijd goed tegen, merk ik

Ja...

Nee...

Nu moet je niet meteen iets terug willen zeggen, Laurens – en ik begrijp echt wel dat dit het goede moment niet is

Maar ik wil toch dat je naar me luistert, als ik je zeg dat ik steeds minder dingen zeker weet

Dat ik er niet meer van overtuigd ben, zoals vroeger, dat wij het allemaal zo goed hebben gedaan

Dat is voor mij oud worden: dat het stukje vloer waarop je stevig dacht te staan toch heel glad blijkt te zijn

De ruimte waarover je uitzicht hebt wordt steeds kleiner – alsof er een mist neerdaalt

laurens Ik weet echt niet waar je het over hebt

Wat bedoel je nu eigenlijk?

Doe ik iets verkeerd? Bedoel je dat?

Gaat er iets niet goed?

Sebas op

sebas Wat?

Wat hoor ik jou nu vragen, pa?

Wat er niet goed gaat?

Dat het vrije denken niet meer serieus genomen wordt, dat gaat niet goed

Dat iedereen zeker weet dat er geen alternatieven meer zijn voor deze orde – dat is niet goed

En – ja – je hoeft het niet te zeggen, want ik zeg het zelf al: ik heb zelf ook dat alternatief niet pasklaar voorhanden, hoe hard ik ook nadenk

Ik moet werken, ik moet leven – ik kan er in m'n eentje niet uitstappen, uit dat systeem

En de groep – het collectief – de gelijkgestemden om iets anders mee op te zetten... Die groep bestaat niet – ik kan 'm althans niet vinden

Je merkt – mij hoef je nergens op te wijzen – waar het rammelt en waar ik zwak sta, dat weet ik zelf heel goed
Ik zal jullie zeggen: ik werk voor een bank – en we moesten iets nieuws verzinnen voor de nieuwe campagne van de hypotheekafdeling

Toen schoot mij ineens een zin uit een of ander vorig decennium te binnen: 'Wonen is een recht voor iedereen'

Dat was het helemaal!

Dat paste precies in hun cliëntenconcept!

Met zo'n zin, die vroeger op de muren van het kraakpand stond, verdient het kapitaal nu zijn geld

Maar – hoe ingekapseld ik ook ben – ik laat me niet kennen – ik blijf nadenken

veerle Wat maak je het nu weer ingewikkeld, Bas, en wat
haal je er allemaal bij

Kapitaal, en orde...

Zo hoog gegrepen...

Ik...

Ik heb nooit aan iets anders gedacht dan aan mijn kinderen

Voor jullie moest de wereld goed zijn en veilig

sebas En daar moeten wij dan zeker respect voor hebben?

Alsof dat iets anders is geweest dan collectief egoïsme

Je zei daarnet toch nog dat je naar Kenia had willen gaan?

En wat hadden jullie daar dan gedaan?

Ook aan je eigen kinderen denken?

En ondertussen genieten van die negertjes die zo leuk
kunnen lachen?

laurens Misschien is het inderdaad beter als je dadelijk weg
gaat, Sebas

Je maakt je moeder ziek, met je praatjes, zie je dat niet?

En je weet dat er al van alles niet in orde is met haar
sebas Jammer

Ik was net toe aan een beetje praten – over dingen

Over wat jullie vinden en wat jullie hebben gedaan

Over hoe het anders had gekund – hoe het nog steeds
anders kan

Als we maar willen

laurens Iets gewild, dat heb jij nog nooit in je leven

Jij hebt alleen maar zo'n beetje mee bewogen

Als het schuim op de golven van de zee

sebas Schuim? Zeg je nu dat ik schuim ben?

Is dat hoe je over mij denkt?

Dan wil ik hier zeker voorlopig nog niet weg
laurens Die overtuigingen van je, die heb je geleend – alsof
het oude kleren zijn – niemand die ze nog terug wil hebben,
dus nu zit je ermee
veerle Alsjeblieft, jongens
Het had een mooie dag zullen worden...
Lucie op
lucie 't Is goed dat we hier nu allemaal zijn, want we moeten
echt iets bespreken
veerle Wat zie jij er opeens grijs uit, kind
Is er iets?
lucie Ja... Nee...
Ik kom net van de...
Van de boekhouder, of de accountmanager of hoe ze dat
hier noemen – en daarvoor heb ik dus met het Hoofd
Verzorging gepraat en er moet iets gebeuren, zoveel is wel
duidelijk
laurens Wat?
Wat is er dan?
iets ergs?
Ik zeg je meteen dit: wat ze ook willen, ik ga hier in ieder
geval niet weg
Mij krijgen ze hier niet levend uit
lucie Wacht nou even
Niet meteen in de verdediging, alsjeblieft
Het is al moeilijk genoeg en...
veerle Maar wat is er dan?
lucie Er is niets, of alles, of...

Nou, ja – ik heb met hen een aantal dingen onder ogen gezien en die moeten we nu met jullie bespreken
sebas Moet ik hier echt bij zijn?

Ik weet zoveel niet en ik word ook nooit ergens in betrokken,
dus...

lucie Godverdomme

Ja, jij blijft er bij, Sebas – want ik kan dit allemaal niet in mijn eentje aan

veerle 'Dit allemaal' ...?

Alsjeblieft, Lucie

laurens Willen ze de verblijfskosten weer hoger maken?

Nog meer geld van ons aftroggelen?

Is dat het?

lucie Nee

Ja

Ik bedoel, met geld heeft het ook te maken, maar...

Laat het me nu rustig uitleggen

Het gaat eigenlijk om twee dingen

Kijk – op zich gaat het best goed met jullie – dat zeggen ze en dat klopt ook met wat ik zie – maar ze hebben verteld – sorry, mama – dat er toch ook wel zorgen zijn – vooral over jou

Ze hebben gemerkt dat je geheugen niet meer zo goed functioneert – is helemaal niet vreemd, op jouw leeftijd, maar toch...

Dat levert gevaarlijke situaties op en...

veerle Eén keer is er zoiets gebeurd – moeten ze daar jou nu mee lastig vallen?

lucie Je bent laatst een keer in je eentje helemaal naar het dorp gelopen, vertelden ze, en toen ben je daar zomaar op een stoepje gaan zitten en je wist niet meer wie je was of waar je thuishoorde...

Twee van die allochtone jongens hebben je toen hier naartoe gebracht, heb ik begrepen – die zouden eigenlijk nog een bloemetje moeten krijgen of zoiets, maar niemand weet natuurlijk hoe dat soort mensen heet of waar ze wonen...

En er zijn meer momenten geweest waarop je jezelf makkelijk in moeilijkheden had kunnen brengen

Er was ook iets met dat je midden in de nacht het alarmnummer hebt gebeld en toen wist je zelf niet meer waarom...

laurens Ach – dat stelt allemaal niets voor

Ik ben er toch?

Wij zorgen al meer dan een halve eeuw voor elkaar

Dus wat zeuren ze?

lucie Jullie wonen hier in een huis dat helemaal vrij ligt, dat is hun punt

Jullie kunnen zelf alle kanten op, niemand die het ziet...

En dat gaat dus niet meer

Je moet begrijpen, mama, ze willen alleen maar het beste voor jou

Het idee is nu dat jullie – over een tijdje, het hoeft echt niet van vandaag op morgen – dat jullie naar een andere plek gaan, meer binnenin het complex, daar zijn maisonnettes en daar heb je ook alles wat je nodig hebt

sebas Daar heb je toch wel meteen bezwaar tegen gemaakt?

Je weet toch heel goed dat ze dat zeker niet willen?

lucie Ga jij me niet vertellen hoe ik 't moet doen

Dus...

Dus dat is één ding waar jullie over na moeten denken

En er is nog iets

Ik...

Jezus, Bas, zit me niet zo aan te kijken – 't is moeilijk, ja?

Je weet – ik doe het geld, al jaren

Het is jullie geld, maar ik...

Nou ja, gewoon, ik houd het een beetje in de gaten, dat hebben we indertijd zo geregeld, toch?

En ik...

Ik heb op mijn beurt die instelling hier gemachtigd om...

Gewoon, de afschrijvingen en de betalingen en zo, dat ze die af en toe bekijken...

Ik weet eigenlijk niet of ik dat ooit zo in detail verteld had – ik denk het wel, eigenlijk – maar goed, het klopt ook, ze zijn volkomen te vertrouwen hier – ik kan er nu eenmaal niet steeds bovenop zitten – en je kunt er ook altijd zelf bij – dat zeg ik: het is en blijft jullie geld en daar gaan jullie helemaal zelf over...

Maar nu hebben ze dus naar jullie rekening gekeken, dat is routine, dat doen ze geloof ik een paar keer per jaar – en...

Nou ja...

Het lijkt erop, pa, dat jij de laatste tijd enorm met aandelen op de beurs aan de gang bent gegaan en dat je daar op de een of andere manier veel geld bent verloren...

laurens O, is dát het?

Ik dacht al: waar wil ze nu heen?

Ja, zeker – investeren, heet zoiets

Beleggen

Speculeren, zo je wilt

Winst pakken en je verlies nemen

Dat heb ik mijn hele volwassen leven gedaan en niemand gaat mij vertellen dat ik er nu opeens mee op moet houden

Lucie Nou – dat zeg ik, ze hebben een berekening gemaakt...

Kijk: lichamelijk zijn jullie allebei oersterk en iedereen hoopt...

Nou ja, dat hoef ik verder niet te zeggen – maar jullie zitten hier in deze unit op het A-één-tarief en ze hebben berekend dat met wat jullie nu nog bezitten – je bent echt veel geld kwijtgeraakt, pa – dat dat niet langer dan nog twee jaar vol te houden is

laurens Ik dacht dat dit een huis was

Ons huis

Maar het is nu dus opeens een unit geworden

veerle En dan?

Wat gebeurt er dan?

Dan worden we eruit gezet?

Dat kan toch niet...

In dit land...

Lucie Nee, natuurlijk niet

Eruit zetten, daar heeft echt helemaal niemand het over

Maar het zou wel heel goed uitkomen als jullie naar een veel kleiner appartement

gaan, hier in de hoogbouw – gewoon op –
hoe noemden ze dat – op sociaal-medische gronden – het is
daar trouwens pas helemaal gerenoveerd – ze hebben het
me laten zien en het ziet er echt leuk uit – mooi uitzicht – en
de tarieven daar zijn nog niet een kwart van wat je hier
betaalt – je hebt daar een kitchenette – wel kleiner dan hier,
dat is logisch, maar je kunt nog best wel dingen zelf doen,
dus...

laurens Nee

Hoor je goed wat ik zeg, Lucie?

Nee

Dat doe ik niet

Ik ga zo'n gevangenis niet in

Ik heb toch geen misdrijf gepleegd?

lucie Wacht nu even – niet meteen zo...

Het heeft echt allerlei voordelen, nog afgezien van het geld

Ze kunnen dan veel beter een beetje op jullie letten, dat gaat
vanzelf, daar merk je niets van

En je vrijheid en je verzorging, dat blijft gewoon zoals jullie
het gewend zijn

Als je de deur uit wilt, dan meld je dat en dan maken zij 'm
voor je open en ze weten waar je bent...– iets over een
enkelband, zei die vrouw – allemaal elektronisch, dus als je
er eenmaal aan gewend bent, dan denk je er niet meer
aan...

veerle Alsjeblieft, Laurens, laat dat niet gebeuren

Ik zal nooit meer zo maar gaan lopen, dat beloof ik je

Ik ga mijn best doen en dan kunnen we heus wel...

Hier...

Toch?

sebas Ik moet nu echt gaan – maar zie je wat je teweeg brengt, Lucie?

Ontreddering

Was dat de bedoeling?

Voor mij staat één ding vast: we moeten niets met ze laten gebeuren dat ze niet zelf willen

lucie O, ja?

O, nee?

Dat vind jij?

En vervolgens ga je weg?

sebas Als het systeem, dat systeem waar iedereen zo tevreden over is

Als dat zo goed werkt...

Dan moet dat systeem ook hier maar iets voor bedenken

Als zij...

Als jullie hier willen blijven wonen, dan moet dat kunnen – dan moet die organisatie zich daar maar bij aanpassen, zo denk ik er over

Mensen zijn belangrijker dan systemen

lucie Zulke shit heb ik nog nooit gehoord

Ga jij dan met ze praten?

Ga jij een alternatief organiseren?

Nee – dat doe jij niet

sebas Jij praat toch met ze?

Dat geeft alleen maar verwarring, als ik me ook overal mee ga bemoeien

Nou – OK – dag iedereen – ik ben weg, maar ik kom zeker nog een keer

Sebas af

veerle Ik vind het heel verwarrend, Lau

Ik ga echt mijn best doen

En zuiniger leven, dat kunnen we misschien ook wel...

laurens Ik weet niet wat jij allemaal aan het bedisselen bent,

Lucie

Maar wat ze ook tegen ons roepen – wij willen gewoon hier
blijven

Volgens mij hebben we een contract voor het leven

Wat zei jij daarnet nog, Sebas?

lucie Bas is weg

laurens Wonen is een recht

Ben ik het toch een keer met je eens

3.

laurens Bas...

Ben je hier nu alweer?

Moet je niet vaak doen, hoor

Zijn we niet gewend – niet van jou

sebas Ik dacht...–

Ik weet niet wat ik precies dacht, maar ik kom gewoon even langs

Is mama er niet?

laurens Nee ze moest iets...

Ik geloof dat ze steunkousen aangemeten krijgt, of er is iets met de prothese voor die hoektand die laatst is afgebroken toen ze op een korhoenderbotje beet

Ze zal straks wel komen – dat is al vijfenvijftig jaar onze gewoonte: altijd weer terugkomen...

sebas En hoe is het hier?

Hoe...–

Hoe gaat het met je aandelen?

laurens Wat kan jou dat schelen?

De beurs, daar ben jij toch op tegen?

Of is dat niet meer?

sebas Niet doen...

Ik...

Zijn jullie al een beetje aan de gedachte gewend, dat...?

Dan zul je wel veel spullen weg moeten doen...

Je boeken en...

laurens O?

Is dat het?

De boeken?

Jij houdt van boeken, hè?

Wil je vast op je gemak komen uitzoeken wat jij straks voor jezelf wilt hebben?

Laat ik je dit zeggen: ik heb me daar nog lang niet bij neergelegd

Met dat geld gaat het alweer bijna de goede kant op – je hoeft mij echt niet uit te leggen hoe de beurs werkt – af en toe een dip, dat hoort er gewoon bij

En je moeder, daar heb ik ook niet over te klagen – die doet echt haar best – zonder mij gaat ze de deur niet meer uit en ze is enorm aan het cryptogrammen geslagen, dat schijnt goed te zijn als training voor je geheugen

Dus als het allemaal een beetje mee zit, dan blijven we gewoon hier – nog jaren en jaren

Dit huis past bij ons, dat begrijp jij toch ook wel?

Je eigen voordeur, je eigen tuin

Zo'n hok op ziekenfondsniveau, dat kan ik jouw moeder toch niet aandoen? Steeds bekeken en gecontroleerd...

En dan elke avond arm in arm naar de eetzaal schuifelen, zeker...

sebas Ik was er eerst ook helemaal niet voor, maar...

Ik heb laatst Lucie er nog even over gesproken...

Nu begrijp ik het beter

Jij weet volgens mij ook heel goed dat het zoals het nu is niet altijd door kan gaan

laurens O?

Kom je me dat vertellen?

Heeft je zus je gestuurd?

Omdat ze denkt dat ik naar jou wél luister?

sebas Ik kom gewoon, ja?

Ik kom omdat ik hier wil zijn

Maar ik ben het wel met Lucie eens dat jullie er rekening mee moeten houden dat je beter nu, nu alles nog min of meer goed is, dat je nu iets moet regelen, want...

laurens ...Want dan blijft er misschien toch nog iets over van dat geld van ons?

Ik zal je zeggen, Sebas – en ja, ik vind het fijn dat je hier zomaar spontaan langskomt, zo helemaal zonder bijbedoelingen – dat waardeer ik echt – ik zal je zeggen dat ik dat geld nog liever aan de zeehondjes geef of in de sloot gooi dan dat ik van plan ben om er iets van aan jou na te laten

Bezit, daar was jij ooit een meedogenloze tegenstander van en daar wil ik je graag aan houden, jongen

sebas Over mij of over geld hoeven we het nu niet te hebben en daar kom ik ook helemaal niet voor

Ik kom om...

Dat weet ik niet precies, dat heb ik al gezegd...

Ik heb 't idee dat er altijd veel onuitgesproken is gebleven
laurens Het gaat er niet alleen om wat je zegt, maar ook om het moment waarop

Er is meestal maar één dag – één uur, misschien – waarop de dingen werkelijk iets te betekenen hebben – daarvoor en daarna zijn het alleen maar formules

Denk maar niet, jongen, dat er tussen ons nog zoveel
gezegd kan worden – die gelegenheid hebben we voorbij
laten gaan

sebas Jij hebt naar mij nooit willen luisteren...–

laurens Omdat jij nog nooit iets belangwekkends te zeggen
hebt gehad

Linkse slogans, ja, over collectief en winst maken is
verboden en dat alles groen moet zijn – allemaal makkelijk,
allemaal kinderachtig, allemaal ver weg van de
werkelijkheid...

Ben je nu langzamerhand een keer wakker geworden?

Of slaap je nog altijd in een roze babykamer?

sebas Wat is de werkelijkheid waard als je niet af en toe
kunt slapen?

Als je niet durft te dromen?

laurens Al toen je op school zat was je een naprater van wat
de grote jongens hadden beweerd – en volgens mij is dat
nog nooit anders geworden

Mij is het nooit gelukt om dat denken van jou serieus te
nemen – en zelf klonk je ook altijd alsof je het niet echt
meende – of dat je het in elk geval zelf niet helemaal
begreep

Ben je nog niet weg, Sebas?

Moet ik doorgaan?

sebas Waarom doe je zo?

Ik dacht...

Ik dacht, als ik nu...

Gewoon, wat praten, dacht ik, maar...

Je moet het me niet kwalijk nemen, pa, maar ik heb nog altijd ideeën – of ze nu van mezelf zijn of niet, wat maakt dat uit?

Ik houd nog altijd van de mensen die niet overal de beste in zijn, die niet zo sterk zijn

Mensen die beschutting nodig hebben om uit de wind te blijven en die blij zijn als iemand ze vertelt waar ze recht op hebben

laurens Iemand?

Wie?

De jonge Marx?

Of liever toch Kim Jong-un?

Dat jij op jouw leeftijd nog in dat soort voorbeelden gelooft sebas Dat jij op jouw leeftijd nog steeds niet weet wat twifelen is – twifelen aan je eigen gelijk, twifelen aan die zelfvoldaanheid van je

Hè, verdomme – nu zit ik toch weer zo met jou te praten als ik het niet gewild had...

laurens Laten we hier maar mee ophouden, Sebas

We weten al zo lang dat bij ons praten tot niets leidt

Ik heb mijn leven lang gepraat – gepraat met mijn bazen,

gepraat tegen mijn medewerkers – en dat is altijd goed

gegaan – dat gaat goed zolang je allebei hetzelfde wil,

zolang je een gezond vooruitzicht hebt voor een... Weet ik

veel... Voor een bedrijf dat verder moet, voor een markt die in verandering is...

Dán kun je het ergens over hebben

Maar kleverige, roze kauwgumballen – daar kun je niet over praten – ik niet, althans

sebas Ik wil het proberen
Vandaag wilde ik het proberen
Maar...
laurens Nee, geen maar
Weet je wat het is, Sebas?
Nee – dat weet je niet
Jij weet niet wat het is om oud te zijn
Ik wel
Ik kan je zeggen hoe het is
Al die jaren heb je gedacht: het komt nog
Het...
Het leven, het geluk, de voldoening, het evenwicht...
En dan is er een dag waarop je beseft dat het er al geweest
is – en dat het weer is vertrokken
En dat je er geen acht op hebt geslagen, dat enkele moment
waarop het er was...
Het is er geweest – één jaar, misschien, of één dag, één
uur...
Daarna is het voorgoed verdwenen – het enige dat het heeft
achter gelaten zijn een paar krassen in je geheugen
sebas Het?
laurens Het
Misschien is het niet meer dan een staat, een tijdelijke staat
waarin het niet de angst en de onzekerheid zijn die je
bestaan domineren
Maar wat het ook is – het is alles, maar ook niets – één
puntje op de lange lijn
sebas Zo ken ik jou niet

Ik weet niet beter dan dat jij het zeker weet – dat jij het
gevonden hebt
laurens Niet ik, maar jij hebt het allemaal gevonden
Alles is lekker onderverdeeld, voor jou: die is slecht en dat is
slecht – en ik ben goed
sebas Goede mensen bestaan niet, dat weet ik heus wel
Er is zo'n uitspraak – ik weet niet, van een of andere denker
of zo – 'Het bestaan van de mens is een ramp voor de
wereld' – en zo is het toch?
Wij maken alles kapot – en ook elkaar nog
Jullie hebben gedacht dat 'meer' een afdoend antwoord
was op het menselijk tekort
Meer werk, meer welvaart, meer geld voor wie het goed
getroffen heeft, meer regels en meer productie...
Ik – en dan moet je niet kijken naar hoe ik leef, want ik weet
ook wel dat ik het niet waar maak, maar dat is toch echt
mijn eigen fout niet – ik hoor bij de mensen die niet voor
meer gaan maar voor minder
Voor evenwicht voor behoedzaamheid
laurens Pff...
Gaat straks de schoolbel?
Of duurt dit lesje eindeloos?
Ik zeg het je nog een keer, Sebas: wij hebben gegeven wat
we konden, ons leven lang en daar zijn we trots op
Je had eens moeten zien hoe dit land erbij lag, in de jaren
dat ik nog studeerde en begon met werken – en kijk eens
hoe we het nu voor elkaar hebben
Dat is wel óns werk geweest

Wij hebben gezorgd voor een orde waar jullie plezier aan
beleven

En dan kun jij wel zeggen dat er nog steeds van alles niet
klopt en dat jullie het allemaal heel anders zouden hebben
gedaan...

Ik neem dat graag aan, maar ik ben zo vrij om me er geen
ruk van aan te trekken

sebas Geen wat?

laurens Geen ruk – dacht je soms dat ik niet weet hoe er
tegenwoordig gepraat wordt? Ik kijk ook tv

sebas Hoe is de planning, eigenlijk?

Wanneer gaan jullie naar het hoofdgebouw?

laurens Planning?

't Zijn geen plannen – begrijp je dat nu nog niet? Niet onze
plannen, in ieder geval

't Is wat zij voor ons hebben bedacht

't Is niets anders een smerige truc die ze met ons willen
uithalen

Je weet – of je weet niet, wat maakt mij dat uit – je weet wat
wij hier per maand betalen – maar ik ben er via de
bewonerscommissie achter gekomen dat ze bijna het
dubbele willen gaan vragen aan volgende bewoners – en
daarom willen ze alle percelen hier zo snel mogelijk leeg
hebben – vandaar dat ze hebben verzonnen dat wij niet
meer op onszelf kunnen wonen

't Is ze enkel om meer geld te doen

sebas Zo werkt het nu eenmaal, die vrije markt waar jij zo
dol op bent

Maar ik neem aan dat Lucie jullie wel helpt?

laurens Zo heel veel kan ze niet doen, schijnt het
Toen we hier kwamen wonen, zoveel jaar geleden, hebben
we voor van alles getekend – veel rechten hebben we niet,
blijkt nu
En – daar vroeg je toch naar? Dan zal ik je antwoord geven
ook – financieel gaat het ook niet echt florissant
We zitten nog steeds helemaal scheef, met die aandelen van
ons
Ik zit als een gek te kopen en te verkopen, maar 't is net
alsof ik het goede gevoel niet meer heb – steeds te vroeg of
te laat, ben ik
Als ik ergens in wil springen, in iets waar de analisten veel
van verwachten, dan verdwijnt het alweer terwijl ik nog in de
lucht hang
't Gaat echt niet goed...
Je moeder weet nog niet hoe ernstig het is, dus hou
alsjeblieft je mond – maar als er niet heel snel een of ander
geluk op mijn weg komt, dan hebben we binnenkort niet
meer zoveel te willen in dit Third Age Resort en mag ik blij
zijn als ze ons er niet uitgooien
sebas Ik kan niets voor jullie doen, sorry
Ik heb zelf helemaal geen geld, dat weet je
laurens Is dat echt alles wat je kunt zeggen?
Luister je eigenlijk wel naar wat ik je probeer te vertellen?
Gaat het je aan?
Of is dat helemaal onze eigen zaak?
Alles bedenk jij voor het geluk van de mensheid – maar met
één mens een beetje zonder vooroordelen praten, dat lukt je
niet

Ik probeer echt wel iets te zeggen – ook ik
Maar dat hoor jij niet
Het enige dat jij hoort is de bevestiging van je eigen gelijk
sebas Zal ik dan maar weer weg gaan?
Ik had gedacht...
Nou ja, laat maar
't Komt ook eigenlijk wel goed uit – ik heb niet zoveel tijd
meer – ik ben nog aan het werk, voor iets en dat moet
morgen af zijn
Een campagne om de Nederlandse land- en tuinbouw te
promoten – klinkt leuk, zeker – maar als je even nadenkt...
Je weet: al die spullen zijn veel te duur, ze komen uit
klimaatgecontroleerde kassen, ze worden geplukt door
uitgebuite Bulgaren – en het smaakt allemaal totaal nergens
naar, hoe groot en glanzend het er ook uitziet – het enige
dat je proeft is al dat water dat erin is gepompt
Dus – aan mij de vraag: verzin daar maar eens iets leuks
voor
Voor confectiepaprika's en sponspaddestoelen en
dwangbuiskomkommers
laurens Sorry, jongen – het kan me even totaal niet boeien,
waar jij mee bezig bent
Je vader is moe
sebas Mijn vader is eraan gewend dat-ie in zijn eentje het
hele beeld vult
Ik ben weg, pa – kun je uitrusten
Je eigen gelijk, dat is een lekker zacht kussen, toch?
En – o, ja – als ik de volgende keer weer kom, dan wil ik
toch wel eens naar die boeken van jou kijken

4.

veerle Laurens. Ik heb het steeds zo koud

laurens Je hebt toch wel een vest, of zo?

Ik heb die thermostaat al op drieëntwintig graden staan

veerle Dat helpt allemaal niet

Het is...–

Ik denk dat het van binnen zit, op de een of andere manier

laurens Is er iets niet goed, dan?

veerle Jawel...

Alles is goed

laurens Tegen mij kun je alles zeggen, dat weet je

Aan mij kun je alles vragen...

veerle Ja?

Ik heb niets meer te zeggen of te vragen of te willen –

misschien is dat het

Ik heb alles gedaan, alles gekregen en alles weer weg

gegeven

Ik ben het verhaal dat verteld is, ik ben het huis dat leeg

staat en waar de wind door de open vensters waait

laurens Als je wilt dat ik iets voor je doe, dan moet je echt

een beetje duidelijker zijn, Veerle

veerle Nee – je hoeft niet iets te doen – dat kan ik van jou

niet verwachten – niet van jou, Laurens

Ik ben allang blij dat je daar zit en dat je luistert, of doet

alsof

Ik heb het koud, dat zeg ik je

Ik merk nu: de dingen die je wilt, de plannen die je maakt,
alles wat je overkomt – dat is allemaal voeding, dat is
beweging, dat houdt je warm

Nu heb ik haar met een blauwspoeling en ik doe nog twee
keer per week ontspanningsyoga – maar een plan of een
verlangen heb ik niet meer – er is geen wrijving en geen
verbranding...

Wees maar niet bang, ik houd erover op – je kijkt zo glazig...

Wat ben je trouwens de hele tijd bij die boekenkasten in de
weer?

Ik zie je van die stapeltjes maken die je er dan uithaalt en
later weer terug zet...

Ga je alsnog alles lezen waar je je hele leven niet aan
toegekomen bent, of wat?

Ik word er een beetje nerveus van, merk ik

't Is toch het beste als alles blijft zoals het is – wij moeten de
dingen niet meer willen aanraken of verplaatsen

Wij worden langzaam droger en dunner en doorzichtiger –
maar het decor blijft net zo stevig als het altijd geweest is
laurens Ik ben bezig een beetje te ordenen en te...

Te selecteren

Voor als we ooit...

veerle Wat bedoel je?

Daar is toch geen sprake meer van?

Dat we er hier uit moeten?

Dat hadden jij en Lucie toch geregeld?

laurens We zijn nu nog goed, heb ik gedacht, dus ik kan er
beter nu naar kijken dan...

Ja...

Nee...

Je hoeft je verder geen zorgen te maken, over dat wonen
hier komt 't allemaal goed

veerle Ik zit opeens aan Sebas te denken

Zo'n bleu jongetje, was dat vroeger...

Zo voorzichtig en gevoelig...

Maar als hij hier nu zit, zoals laatst, dan lijkt het allemaal zo
hard, met van die betonnen zekerheden...

Ik weet dat hij zo niet is – eigenlijk is Lucie veel harder en
onbuigzamer – toch?

Dat vind jij toch ook?

Op de een of andere manier heeft het altijd met jou te
maken, als Bas zo in het rood schiet

Niet dat jij verantwoordelijk bent, dat zeg ik niet, maar...

Soms denk ik wel dat je beter naar hem zou moeten
luisteren

Hoe volwassen hij ook is, het blijft ergens toch een kind dat
om aandacht vraagt

laurens Luisteren...

Al die uren, weken, maanden die ik daaraan heb besteed
Aan het toehoren hoe hij de wereld analyseert – iedereen
doet alles fout behalve hij en die paar recalcitrante rood-
groene vriendjes van hem...

Geluisterd heb ik – en ik heb ook iets terug gezegd, maar
toen wilde hij mij niet horen

Nu is het daar te laat voor

De kanalen zijn opgedroogd

veerle Ik heb het koud, Laurens – ik zeg het nog een keer

Ik heb het koud en ik ben bang

Ik zit hier, ik staar naar mijn handen en ik zie dat ze niets
vasthouden
Is het waar, Laurens?
Is het echt waar dat alles helemaal niets betekent?
Dat het leven nergens vandaan komt en nergens heen gaat?
Van donker naar donker?
Ik wil dat niet – misschien moet ik, maar ik wil niet
Ik heb altijd gedacht dat het wél iets was
Wij bestonden en wij hadden kinderen en die zouden het
beter doen en het beter krijgen dan wij – dat gaf betekenis
aan alles, toch?
laurens Je moet niet zo zitten te denken, Veerle
Dat is nergens goed voor
En...
Nou ja...
Het is toch wél heel mooi geweest?
We hebben hard gewerkt
We wonen hier prettig...
veerle Niet daarover beginnen
Dat wonen, daar heb ik geen goed gevoel over
Ik ben toch bang voor...
Voor naar die hoogbouw – een mooi uitzicht en anders
niet...
Ik wil daar niet over nadenken
En eigenlijk heb ik het ook niet over een huis of over hard
werken
Ik heb over wat je niet kunt benoemen
Niet kunt aanraken

Over iets waarvan je altijd hebt gedacht dat het toch
bestond en dat het heel belangrijk was, heb ik het
Tot je er achter komt dat het niets is – de lucht die beweegt
– wat zand op je huid – het geluid van een blad dat ritselt in
de wind

Het stelt allemaal zo weinig voor

We hadden het net zo goed niet kunnen doen

We hadden er net zo goed niet geweest kunnen zijn

laurens Ik weet het niet, hoor

Ik vind dat jij je veel te veel zorgen maakt over dingen waar
we niet zoveel aan kunnen veranderen

Laten we naar buiten gaan, naar de tuin

De zon doet jou altijd goed

veerle Er zou iets moeten zijn dat blijft – iets dat sterker is
dan wij, terwijl het toch bij ons hoort

Vroeger noemden ze dat ‘God’, geloof ik – maar dat is niet
meer...

laurens Echt, Veerle, ik weet niet wat jij hebt.

Moet dit?

Ik zorg toch voor je?

En er is truffelsoep, vandaag – zal ik dat voor ons bestellen?

Het komt allemaal door Sebas, volgens mij

Sinds die hier steeds over de vloer komt zijn we allebei uit
ons doen

veerle Hoe gaat het eigenlijk met je beleggingen?

laurens Wat?

Daar heb jij nu werkelijk nog nooit naar gevraagd, in al die
jaren niet

't Gaat goed, hoor – we zitten nog even in een dalletje, maar dat is normaal

Er is veel onzekerheid met de olieprijs en dat is nooit goed, en daardoor...

veerle 't Is wel ons geld, dat je weggooit

Ik zou willen dat je daar met mij over praat

Sebas zei ook...

laurens Sebas moet zijn mond houden over dingen waar hij niets van begrijpt en jij moet niet naar hem luisteren

Sorry, Veerle – maar dat kan ik niet

Sommige dingen, daar kun je niet over praten, die liggen te persoonlijk of te ingewikkeld

veerle Zeg dan maar niets – ook goed

Dan blijven we allebei stil

Ik ben al alleen zolang als wij getrouwd zijn – maar ik kom er nu pas achter dat je het zo moet noemen: alleen

laurens Morgen komt Lucie

Hopen we

veerle Laten we dan maar in die zon gaan zitten

Ik ben nog steeds rillerig

laurens Wat denk je nu eigenlijk, Veerle?

Dat ik niet te oud ben om van iedereen te horen wat ik allemaal verkeerd heb gedaan in mijn leven?

Denk je dat?

veerle Sebas kwam, toen hij hier laatst was, opeens zo bij me staan, in de keuken – zo lief, vond ik dat en zo wonderlijk – opeens konden we heel goed met elkaar praten En toen heeft hij zoiets gezegd als – precies reproduceren kan ik het niet, maar het kwam erop neer dat ik zelfstandig

moest blijven denken en dat ik de dingen moest organiseren
zoals ik het wilde...

Iets over afhankelijkheid, zei hij en dat dat niet goed was...

laurens Hou op over Sebas

Ik wil dat niet meer horen

Altijd heb je naar hem geluisterd en heb je hem in
bescherming genomen

Dat moet je niet blijven doen

Met mij ben je getrouwd en aan mij heb je alles te danken –
ik ook aan jou, dat weet ik echt wel maar daar gaat het nu
niet over...

veerle Lucie bemoeit zich altijd lukraak met van alles – maar
Sebas, die is zuiver

Die zegt alleen iets als hij zich écht zorgen maakt

laurens Nee, Veerle

Niet zeggen

Ik word niet goed

veerle Wat ik laatst al zei: het zou ook allemaal anders
hebben kunnen lopen als jij wél had geluisterd naar hoe hij
de dingen zag

Erg coherent was het misschien niet, maar ik weet dat die
jongen altijd scherp heeft nagedacht en zuiver heeft gevoeld

laurens Godverdomme

En wat heb ik gedaan?

Ik had geen tijd om te voelen en te denken

Ik heb gewerkt

Voor jullie – ook voor hem

Er was een weg – er was één weg, hoor je wat ik zeg?

De weg van het werken, de weg van de vooruitgang

Die weg ben ik gegaan – net zoals iedereen dat toen deed –
omdat het goed was

En die weg heeft me ergens gebracht – ook ergens niet, dat
hoef je niet te zeggen want dat is me bekend, maar...

Je moet hem niet blind blijven verdedigen, Veerle, niet alles
prachtig vinden wat hij zegt of doet

Dat maakt me beroerd

veerle Is toch niet nodig

Is echt niet goed

Sebas, en ook Lucie en ook ik...

We hebben toch altijd naar jou willen luisteren?

Zeker als het om de echte dingen ging...

En dat je gewerkt hebt, dat weet ik ook

't Is alleen dat...

Dat je ook anders kunt denken, over dingen

Daar heb je óók kinderen voor, om daar achter te komen

laurens Ja, wrijf het er maar in – daar zijn jullie alle drie al
een tijd mee bezig...

veerle Lau...

laurens Met mij te laten weten dat het allemaal niets
voorstelt

Dat die weg die ik heb gekozen doodloopt – dat dat
helemaal geen weg is, maar een... Weet ik veel wat.... Een
luchtspiegeling, of een vergissing, of een geloof dat we toen
allemaal hadden maar waar we inmiddels vanaf gevallen zijn

Dat alles niet bestaat – dat het niet meer bestaat – dat het
nooit bestaan heeft – dat het een boek met blanco pagina's
is dat ergens in de regen ligt te verschimmelen...

veerle Lau, ik begrijp het echt niet

Wat haal jij er nu allemaal bij?

Ik zeg alleen maar dat ik met Sebas gepraat heb en dat hij op zijn manier lief tegen me was

Het kwam erop neer dat hij vroeg hoe ik over de dingen dacht...

Opeens beseftte ik hoe lang dat al niet gebeurd is

laurens Dit wil ik niet horen

veerle Dat bedoel ik...

Als ik iets zeggen wil dan...

laurens ...Dan heb ik je daar nog nooit van weerhouden dus je hebt niets te klagen

Jullie hebben allemaal niets te klagen, maar jullie doen het toch

En ondertussen ben ik het geweest die het écht moest zeggen, die het moest doen, die de boel bij elkaar moest houden

Inmiddels ben ik zover dat ik niet meer hardop vraag waar dat allemaal goed voor is geweest – ik zou het antwoord niet verdragen

veerle Maak je nu maar niet druk, Lau

Je ziet er helemaal niet goed uit

Volgens mij moeten we eerst lekker wat eten, dan is alles weer anders

Ik denk dat ze zo wel... Hoor ik de trolley al aan komen rijden?

laurens Eten?

Nee, ik wil eerst nog even naar buiten, ik moet lucht hebben...

't Is altijd zo benauwd, hier in die kamer...

Lopen...

Veerle...

Laurens probeert op te staan, gaat dan meteen weer zitten.

veerle Wat is er?

Wat heb je, Laurens?

Laurens...

Kijk me aan...

Zeg alsjeblieft iets...

O, God...

5.

Laurens zit in een rolstoel, met een plaid over zijn benen. Hij staart.

sebas En nu?

lucie 't Is in ieder geval goed dat je gekomen bent
veerle Zo lief, vind ik dat

Had je wel tijd, jongen?

lucie Ik moest ook vrij nemen, maar het is gelukt

sebas Hij hoort toch wel alles?

Of...

Pa?

Versta je me?

veerle Hij kan niet reageren

Maar ze zeggen dat hij wel alles waarneemt en dat...

Dat voel ik ook zo

Hè, Laurens?

Ik ben zo moe

Ik zit nu al bijna drie dagen in...

In een soort film, ik weet niet hoe ik het zeggen moet

Die dokter die steeds langs komt, en de mensen van het
huis...

Wat moet ik nu?

's Nachts is alles gewoon – nou ja, zij komen dan om hem
zijn bed in te helpen, maar als hij dan eenmaal rustig slaapt,
dan is het gewoon...

Dan kan ik alles vergeten en als ik 's ochtends wakker word,
dan probeer ik dat gevoel vast te houden

Maar op een gegeven moment voel ik toch die luiers die ze hem hebben omgedaan – want die continerentie, dat is 's nachts een probleem

Dan ben ik meteen helemaal wakker en dan kan ik niet meer slapen

Dat zeg ik: wat moeten we nu?

sebas Dat vroeg ik ook al

Lucie?

Wat denk je?

Lucie Ik heb het opgezocht, op het net

De eerste weken na zo'n infarct kunnen ze nog weinig zeggen en pas daarna wordt duidelijk wat er voor herstel komt

Maar hij is natuurlijk wel al tegen de tachtig

Ik heb gelezen – meestal kunnen ze na een tijdje toch weer heel veel zelf – dus dan wordt het voor jou minder zwaar, mama – maar de spraak, die komt vaak het laatste pas terug, of helemaal niet

sebas Niet praten...

En dat voor iemand die zo van zijn eigen stem hield en van zijn eigen gelijk

veerle We zullen nu helemaal wel weg moeten, uit dit...

Uit deze...

Ik moet hopen dat ze ons in de hoogbouw nog wel willen hebben – want het is geen verzorgingstehuis, hier – dat hebben ze de laatste paar dagen wel tien keer tegen me gezegd...

Alles was zo goed – hoe lang is dat geleden?

Vorige week, nog pas...

Lucie Ik weet het ook niet meer, hoe het allemaal moet...
Ik zou – wanneer is het – ik zou overmorgen naar Kroatië op
vakantie gaan, met een vriendin...
Moet ik dat afzeggen?
Wat kijk je nu, pa?
Sorry, maar ik word daar heel nerveus van – wel naar me
kijken en wel van alles vinden en dan toch niets zeggen...
Kan jij ook niets aan doen, dat weet ik wel, maar...
Alsjeblieft...
Wat denkt hij nu, mama?
veerle Dat weet ik toch niet, kind
Maar...
Als jullie nog een tijdje hier kunnen blijven...
Bij hem...
Dan ga ik even liggen – ik ben zo moe van alles wat er
gebeurt...
Veerle af
sebas Jammer dat ze geen drank in huis hebben
Ik zou wel aan een glas van het een of ander toe zijn
Lucie Zij gaat dit absoluut niet aankunnen, dat zie je toch
ook wel?
sebas Ach, als hij weer een beetje opknapt...
Mensen zijn vaak sterker dan je zou verwachten
Hé pa – wat zullen we nu doen?
Wanneer gaat het weer goed, met jou?
Wat?
Je zegt niets...
Ja, je handen bewegen, maar dat kan van alles betekenen
Wil je echt niets zeggen?

Hé, pa...

Lucie Niet zo praten Sebas

Dat doet hem misschien pijn

Sebas Als we net doen alsof hij er niet bij is – dát zal 'm pijn doen

Toch, pa?

Jij hebt altijd op alles en iedereen iets te zeggen, dus dat zal wel nog steeds zo zijn – alleen...

Lucie Bas...

Sebas Wat, nou?

Moet ik dan gaan zitten huilen?

Zijn voeten kussen?

Dat gelooft hij echt niet, hoor

Lucie Ik heb je echt nodig, Sebas

Er moet nu zoveel gebeuren

Ik heb al gehoord dat ze inmiddels nog weer veel minder geld hebben dan een tijdje geleden – hij is stug blijven doorgaan met die beurs – en het ging natuurlijk allang niet goed in zijn hoofd, dat weten we nu...

Maar goed – hier weg moeten ze, in ieder geval, en...

Sebas Heb je het gehoord, pa?

Hoor je wat Lucie zegt?

Lucie Godverdomme

Maak het nu niet nog moeilijker dan het al is

Voor mij...

Want waar ik ook nog mee zit, dat is dat ik die vakantie waar ik het over had, dat ik die eigenlijk niet af kan zeggen...

Als het moet, dan moet het, maar die vriendin met wie ik ga...

Nou ja, teveel om uit te leggen – maar het is allemaal best belangrijk

Dus het komt erop neer dat ik er de komende weken niet ben

En dat betekent weer dat jij...

Vanuit zijn stoel maakt Laurens een geluid.

sebas Niet mee eens, pa?

Nogmaals, maar nu veel zwakker, maakt Laurens geluid.

sebas Ik weet niet of hij dat een goed idee vindt

lucie 't Is ingewikkeld, dat begrijp ik ook wel

En er zijn zoveel dingen waar jij niet van op de hoogte bent

sebas Maar dom ben ik niet, dus wie weet

lucie Laat ik het dan voor de aardigheid eens aan jou vragen

Wat denk jij dat er nu moet gebeuren?

sebas Ja, hallo

Hoe moet ik dat weten?

Makkelijk, ben jij – opeens, na al die jaren waarin je het allemaal alleen hebt gedaan en zoals jij het wilde, opeens zet jij mij in de machinekamer van het schip en dan zeg je: 'Varen, maar'

Dat moeten we toch op z'n minst samen voorbereiden, als je echt wil dat ik...

Maar – sorry – sorry, pa – dat moeten we later een keer doen – nu moet ik echt gaan, want ik heb een eetafspraak en dat gaat ook over werk, dus...

Als we... Even denken... Overmorgen, dat is donderdag, toch?

Als we dan weer hier afspreken, Lucie, dan zorg ik dat ik de hele avond de tijd heb

lucie Dat zeg ik net: dan zit ik al in het vliegtuig

sebas Dus je gaat?

Je gaat, gewoon?

OK

Dan weet ik het ook even niet

We zien wel

Nu ben ik echt weg

Dag, pa – hou je goed – en onthoud maar wat je me

allemaal nog te zeggen hebt – dat komt vast wel weer

Sebas af. Een tijdlang is Lucie alleen met haar vader in zijn rolstoel. Dan komt Veerle op.

veerle Hier ben ik weer, Lau – gaat het?

Ik wilde slapen, maar dat kon ik toch niet...

Is Sebas er niet meer?

lucie Hij moest weg

Naar iets belangrijks, of zo

Ik ben er nog wel

veerle Die jongen heeft het toch altijd druk

Volgens mij ben jij ergens toch ook wel een beetje trots op hem, hè Lau?

Wat is nu het eerste dat moet gebeuren, Lucie?

lucie Dat heb ik ook aan Sebas gevraagd, maar die wist het niet

veerle Hè?

Aan Sebas?

Nee, allicht – die is daar toch helemaal niet mee bezig, met dat soort dingen?

Die heeft altijd afspraken en weet ik veel

lucie Mama? Heb jij er wel eens aan gedacht...

Ik wil daar nu niet over beginnen, maar...

Zie je eigenlijk wel dat ik hier zit, nu? Bas niet

Ik wel en...

Zo wil ik helemaal niet praten en toch...

En als je het weten wil – pa heeft het al gehoord, denk ik –

de komende anderhalve week ben ik er ook niet

Dan zit ik in Rijeka – ik ben ook wel eens moe, begrijp je?

Moet je misschien toch iets aan Sebas vragen – al wil je

hem niet lastig vallen

veerle Ik hou van mijn kinderen

Ik weet dat jullie allebei goed voor me zijn

Laurens maakt een geluid.

6.

sebas Die wandeling in het bos, waar Lucie zo op zat, die hebben jullie

uiteindelijk toch ook niet gemaakt

Zoveel dingen zijn er, die we hadden kunnen doen – maar net zoveel redenen zijn er waarom we ze hebben nagelaten

Ik heb van jou gelijk willen krijgen

Ik heb van jou willen horen dat 't goed was, zoals ik het deed

Ik heb gewild dat jij niet meer mijn vader was, maar gewoon een man die naar me keek en naar me luisterde en die daarover na kon denken – zoals volwassen mensen dat plegen te doen

Niet gebeurd

Niet gedaan

Niet gekregen

Hoe is dat nu, pa?

Ik zie dat je me hoort, ik zie dat je nadenkt

Daarom vraag ik je: hoe is dat?

We zijn wat we doen, we zijn wat we zeggen

Maar jij doet niets meer en je zegt niets meer

Een lichaam met een katheter, dat is wat jij bent – warm en volumineus en volkomen nutteloos

Hoe is dat, pa?

Ik wil het weten – ik merk dat ik zoveel van jou wil weten

Lucie zegt dat ik te weinig voor jullie heb gedaan – Lucie heeft gelijk – Lucie heeft altijd gelijk, toch? Daar hadden we het laatst nog over

Lucie weet alles en Lucie doet altijd alles – maar vandaag ligt Lucie op een strand, te hopen dat een dikke Joegoslaaf haar vraagt of ze 's avonds iets met hem gaat drinken – juist vandaag kiest Lucie voor Lucie en niet voor jullie

Lucie is er dus niet – maar ik ben er wel

Ik had eigenlijk geen tijd, maar ik wil hier zijn – bij jullie – bij jou

Wat?

Wat wil je zeggen? Ik zie aan je ogen dat er een verhaal is, maar ik krijg het niet te horen – is maar goed ook – toen wij nog wel met elkaar konden praten was dat meestal ook geen succes

Alles wat ik wilde – alles wat jij niet kon geven

Hoe is het nu, pa? Heb je nu eindelijk de tijd om na te denken?

Heb je eindelijk de ruimte om een keertje om je heen en achter je te kijken?

Jij bent nooit voor de twijfel gegaan en altijd voor het comfort

Nooit voor de lege handen en altijd voor het grote gelijk

Hoe is het, pa?

Vind je mij nog steeds zo onuitstaanbaar?

Het ongezeglijke zoontje?

De jongen die het maar niet wil begrijpen?

Sorry, pa – ik ben me dingen blijven afvragen – zo zit ik nu eenmaal in elkaar

Vandaag weet ik dat wij allebei – wij allemaal, misschien wel
– dat we allemaal heel klein weggedoken zitten achter een
verdedigingswal van pretentie

Dat we allemaal hadden willen worden wie we nu eenmaal
niet zijn

Ik denk dat jij gelijk hebt, pa – je kunt maar beter je mond
houden, want alles wat een mens zegt kan altijd tegen hem
worden gebruikt

Lucie is ver weg

Waar mama is weet ik eigenlijk niet

Maar wij zijn hier wel – alsof het zo zijn moest

Het spijt me, pa – ik heb jou niets te zeggen – niets dat je
zou kunnen begrijpen

Ik ga straks weg – en ik kom heus wel weer terug – zolang jij
leeft zal ik terug blijven komen

Maar ik beloof je: afscheid van je zal ik nooit komen nemen
– dat hebben we al gedaan, lang geleden en zonder er iets
bij te zeggen

Het afscheid is volbracht – toch komen wij niet los van
elkaar

Pa?

Laurens is in slaap gevallen.

Beton ging bij Keesen&Co in première op 7 februari 2015 in Huis Oostpool in Arnhem.

Regie: Willibrod Keesen.

Spel: Dic van Duin, Monique Kuijpers,
Ilke Paddenburg, Joeri Vos.

www.keesen-co.nl

Rob de Graaf (Amsterdam 1952) schrijft sinds circa 1978 toneelteksten. Hij werkte onder meer met Nieuw West, Keesen&Co, Dood Paard, Roy Peters/De Gemeenschap en het Ro Theater. Hij is docent aan de HKU (Writing for Performance) en aan de AHK (Mime-opleiding en ATKA). Voor zijn werk ontving hij twee keer de Taalunie Toneelschrijfprijs en ook de Prosceniumprijs en de Charlotte Köhlerprijs.

www.denieuwetoneelbibliotheek.nl/rob_de_graaf

Toneelwerk o.a.

Beton – 2014

Stand up, lie down – 2014

De avond (English spoken)* – 2014

Vuurvrouwen – 2014

Botox Angels* – 2014

White Lies – 2013

There is a discussion* – 2013

Colombina* – 2013

In die nag* – 2012

Pleinvrees* – 2012

Germanisch depressief – 2011

Freetown* – 2010

Interest* – 2009

Met Joran aan zee* – 2009

Stalker* – 2009

Amateurs* – 2008

Het harde rood van mijn gelijk – 2006

AHAB – 2006

Vrede – 2006

Schuur* – 2006

Love – 2005

Geslacht – 2004

Pony – 2003

Neanderdal – 2001

Ko – 2001

Rob – with a little help from my friends – 2000

Mission Impossible – 1999

Nu zou hij moeten spreken – 1997

2SKIN – 1996

Metamorphosen – Faces of Death – 1995

Les enfants du paradis – 1992

En een kleine jongen zal ze hoeden – 1991

Oost, een experiment – 1991

A Hard Day's Night – 1991

Pavlov – 1990

Lever – 1990

Pygmalion – 1989

Rinus* – 1987

We hebben je op het toneel gezien. Je stond daar maar en je deed niets – 1978

* Deze teksten verschenen eerder in de reeks van De Nieuwe Toneelbibliotheek (# 7/8, 17, 18, 30, 62, 71, 107, 134, 140, 153, 184, 215, 241)